

Källby ås

Vid Källby ås en knapp mil öster om Lidköping står två imponerande runstenar från 1000-talet. De båda runstenarna står resta på var sin sida av den gamla landsvägen. En av runstenarna är av röd kalksten och över fyra meter hög. Den kallas Höge hall och likande. Den andra är drygt tre meter och av grå sandsten. På denna finns en trolliknande figur som tolkats högst olika.

Stenen med kors

Runor

(inskriften börjar i högra slingan)

NIFR : FUR : FUR : RIFUR : RIFUR : HIFUR : FIFUR :
 IFUR : FUR : FURUR HIF : ... RIFUR : FIFUR : HIFUR :
 FIFUR : FURUR : FURUR : FIFUR : FURUR :

Translitterering

ulfr : auk : þir : raknar : risþu : stin : þansi : iftir : fara :

faþur sin : ...ristin : man : sar : hafþi : kuþa : tru : til :

kus :

Normalisering

Ulfr ok þæiR Ragnarr ræistu stæin þanssi æftiR Fara, faður sinn ... [k]ristinn mann, saR hafði goða tro til Guðs.

Översättning

Ulv och Ragnar, de båda reste denna sten efter Fare, sin fader ... kristen man. Han hade god tro på Gud.

Stenen med figur

Runor

HIFUR - FUR + HIFUR + HIFUR + FIFUR + IFUR + FURUR +
 FURUR + HIFUR

Translitterering

stur-akr + sati + stin + þasi + iftir + kaur + faþur + sin

Normalisering

StyrlakR/Styrlaugr satti stæin þanssi æftiR kaur, faður sinn.

Översättning

Styrlak/Styrlög satte denna sten efter Kår (?) sin fader.

Publicerad: Västergötlands runinskrifter nr 55-56.

Hur runmonumentet sett ut från början är svårt att säga. Källby ås nämns redan i boken "Historia om de nordiska folken", som Olaus Magnus gav ut i Rom 1555. Han berättar där att det vid ett vägskaï i Källby fanns tre ofantliga stenar lagda så att de bildade en port. Stenarna var försedda med den skönaste skrift med "götiska bokstäver" d.v.s. runor. Något portliknande runmonument av den typ som beskrivs i boken känner vi inte till, men det kan nämnas att en liknade tradition finns om den norska Vangstenen. När Johan Hadorph tillsammans med Magnus Gabriel de la Gardie besökte platsen 1669 fanns endast den korsmärkta stenen och rotändan av en avbruten runsten, en "röd stubbe" som han uttrycker det. Den avbrutna runstenen efterfrågades, och ortsborna visade honom då en figurförsedd runsten som låg som gångbro över en bäck i Skälvum en halvmil öster om Källby. På Magnus Gabriel de la Gardies befallning fördes stenen till Källby. Enligt uppgift skall det ha behövts 20 par oxar för arbetet. När Hadorph ett par år senare återkom kunde han konstatera att rotändan och runstenen från Skälvum var av olika färg och alltså inte kunde höra ihop. Flyttningen var alltså ett misstag. Då det var ett stort arbete att flytta stenen och inskriften dessutom farit illa på den tidigare platsen lät han dock resa stenen på den förlorade stenens plats. Rotändan finns på ett par teckningar från samma tid som Hadorphs besök men har sedan försvunnit.

Vad gäller den femte runan i stur-akR har man i samband med Runverkets undersökning av stenen hittat svaga huggspår som tyder på att den varit ett I. Runföljden kan därför tolkas antingen som mansnamnet Styrlak eller kvinnonamnet Styrlaug. Styrlak saknas för övrigt i det runmaterialet. Från medeltiden är dock en

VÄLJ RUNSTEN:

Välj en länk

VÄLJ LANDSKAP:

Välj en länk

Foto: Bengt A Lundberg

västgöte känd med detta namn. Styrlaug förekommer på en sörmländsk runsten.

Foto: Bengt A Lundberg

Ibland har man velat tolka de båda ristningarna som symboler för kampen mellan kristendomen (den korsmärkta stenen) och hedendomen (den figurförsedda sten). Detta förslag faller redan av det skälet att den senare stenen inte står på ursprunglig plats. Om Fare sägs att han varit en kristen man med god tro på Gud. Det är sällan som den kristna tro framhävs så tydligt, men en liknande formulering finns på en småländsk runsten.

I anslutning till runstenarna finns också ett gravfält med tre högar och några runda stensättningar.

Se även:

[Översätta runor](#) - Om translitterering, normalisering och översättning av runor.

[FMIS Fornsök](#) - Läs mer om runstenarna i Fornsök.

Till Västergötland

Foto: Bengt A Lundberg

Riksantikvarieämbetet Telefon: 08
-5191 8000 **Här finns vi**
E-post:

Så hittar du dit:

klicka på länken nedan till
Eniros karttjänst.

[Eniro.se](#)

Tillgänglighet:

Den som sitter i rullstol kan
komma fram till runstenen.
Kortare sträckor kan man
dock behöva ta sig fram på
grusgångar eller över plan
gräsmatta.

riksant@raa.se Webbredaktionen: redaktionen@raa.se | [Om webbplatsen](#)